

बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण)
अधिनियम, २०१५ अंतर्गत बालकांची काळजी
घेण्यास इच्छुक स्वयंसेवी संस्थांना नोंदणी
प्रमाणपत्र देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक-बालगृ-२०२१/प्र.क्र.४६/का-०८
नविन प्रशासन भवन, तिसरा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक- २ ऑगस्ट, २०२१

वाचा :-

१. महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८.
२. शासन परिपत्रक समक्रमांक दि.०८ मे, २०१८ व दि.२७/७/२०१८.
३. शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग, क्र.जेजेए-२०१७/प्र.क्र.५३ (भाग-२)/का-०८, दि.८/३/२०१९.
४. महिला व बाल विकास विभाग, पत्र क्र.जेजेए-२०१७/प्र.क्र.५३ (भाग-२)/का-०८, दि.८/३/२०१९.
५. शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग, क्र.जेजेए-२०१७/प्र.क्र.५३ (भाग-२)/का-०८, दि.६/५/२०२०
६. शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग, क्र.जेजेए-२०१७/प्र.क्र.५३ (भाग-२)/का-०८, दि.१२/०४/२०२१
७. आयुक्त, महिला व बाल विकास यांचे पत्र क्र.मबाविआ/बावि/का-५/२०-२१/१०३७, दि.२५/०२/२०२०
८. आयुक्त, महिला व बाल विकास यांचे पत्र क्र.मबाविआ/बावि/का-५/१९-२०/१३८३, दि.११/०३/२०२०

प्रस्तावना :-

बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ मधील कलम ४१ मध्ये बालकांची काळजी घेणाऱ्या निवासी संस्थांसाठी राज्य शासनाकडून निर्गमित नोंदणी प्रमाणपत्र असणे बंधनकारक करण्यात आले आहे. सदर नोंदणी प्रमाणपत्राचा वैधता कालावधी ५ वर्षे इतका करण्यात आलेला आहे. तसेच, बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २००० व सुधारित अधिनियम, २००६ अंतर्गत देण्यात आलेल्या नोंदणी प्रमाणपत्र अधिनियम, २०१५ अंतर्गत वैध मानण्यात आले आहेत.

२. बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २००० व सुधारित अधिनियम, २००६ मधील तरतुदीनुसार राज्यातील बालकांकरिता कार्यरत असणाऱ्या निवासी संस्थांना या अधिनियमाच्या कलम ३४ (३) अन्वये आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे यांचेमार्फत नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यात आली होती. मात्र अधिनियम, २००६ अंतर्गत देण्यात आलेल्या बहुतांश नोंदणी प्रमाणपत्रांमध्ये वैधता कालावधी नमूद नसल्याने महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८ मधील नियम २२ (ख) नुसार अधिनियम, २००६ अंतर्गत प्राप्त नोंदणी प्रमाणपत्रांचा वैधता कालावधी दि.१३ मार्च, २०१९ पर्यंत वैध ठरविण्यात आलेला आहे.

३. उपरोक्त तरतूद विचारात घेवून संदर्भाधीन क्र.२ येथील परिपत्रकान्वये बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ अंतर्गत बालकांची काळजी घेण्यास इच्छुक व कार्यरत स्वयंसेवी संस्थांना नोंदणी प्रमाणपत्रासाठी महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८ मधील नमूना-२७ मध्ये अर्ज करण्यासाठी ऑनलाईन व ऑफलाईन सुविधा उपलब्ध करण्यात आलेली होती. तसेच प्राप्त अर्जांमधील त्रुटींची पूर्तता करण्यासाठी सर्व संबंधितांना आवश्यक संधी व पुरेसा कालावधी उपलब्ध करून देण्यात आला होता. महिला व बाल विकास विभागांतर्गत यापूर्वी संदर्भाधीन क्र. ३ येथील शासन निर्णयान्वये एकूण १३१ संस्थांना, संदर्भाधीन क्र.४ येथील पत्रान्वये एकूण ३७ शासकीय संस्थांना, संदर्भाधीन क्र. ५ येथील शासन निर्णयान्वये एकूण २८० संस्थांना तसेच संदर्भाधीन क्र. ६ येथील शासन निर्णयान्वये ७ संस्थांना नोंदणी प्रमाणपत्र देण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे यांनी सादर केलेल्या प्रस्तावांच्या अनुषंगाने ५ संस्थांच्या नोंदणी प्रमाणपत्र प्रस्तावास मान्यता प्रदान करण्याची व २ संस्थांच्या प्रवेशित क्षमतेमध्ये वाढ करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ अंतर्गत बालकांची काळजी घेण्यास इच्छुक स्वयंसेवी संस्थांनी नोंदणी प्रमाणपत्रासाठी केलेले अर्ज व संबंधित संस्थांची प्रत्यक्षातील तपासणीनुसार प्राप्त अहवाल यांच्या अनुषंगाने बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ मधील कलम ४१ अन्वये “परिशिष्ट-अ” येथे नमूद ५ स्वयंसेवी संस्थांना सदर शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून पाच वर्षे कालावधीसाठी नोंदणी प्रमाणपत्र देण्याचा निर्णय घेण्यात येत आहे तर २ स्वयंसेवी संस्थांच्या प्रवेशित क्षमता वाढीस मान्यता देण्यात येत आहे. प्रत्यक्ष संस्थानिहाय नोंदणी प्रमाणपत्र आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे यांचे स्तरावरून निर्गमित करण्यात येतील.

२. “परिशिष्ट-अ”मध्ये नमूद सर्व संबंधित संस्थांचे महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८ मधील नियम २८ व विशेषतः २८ (६) मधील तरतूदीकडे लक्ष वेधण्यात येत असून सदर नियमाचे अनुपालन करण्याची दक्षता संबंधित संस्थेने घ्यावी.
३. बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५, महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८ मधील तरतूदीनुसार राज्यात मान्यता दिलेल्या विभाग/ जिल्हा व संस्थेच्या प्रकार निहाय प्रवेशित क्षमता “परिशिष्ट-ब” नुसार राहिल.
४. बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५, महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८ तसेच केंद्र व राज्य शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांचे अनुपालन करणे बंधनकारक राहिल.
५. बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ अंतर्गत नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यात आलेल्या संस्थांची मंजूर प्रवेशित क्षमता व उपस्थित प्रवेशित यांची विभाग, जिल्हा व संस्थानिहाय मासिक माहिती दरमहा १० तारखेपर्यंत आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे यांनी शासनास सादर करावी.
८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२१०८०३१२४७५७५६३० असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(महेश वरुडकर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.अध्यक्ष/उपाध्यक्ष/ सदस्य, विधानसभा/ विधानपरिषद, विधानमंडळ, मुंबई
४. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/ विधानपरिषद, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
५. मा.मंत्री/ राज्यमंत्री, महिला व बाल विकास यांची खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. प्रधान सचिव (व्यय), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई

८. आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे
९. महालेखापाल- महाराष्ट्र-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई / नागपूर
१०. महालेखापाल- महाराष्ट्र-१/२ (लेखा परिक्षा), मुंबई / नागपूर
११. सर्व उपसचिव, सर्व अवर सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२. उपायुक्त (बाल विकास), महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे
१३. कक्ष अधिकारी, वित्त विभाग (व्यय-६/ अर्थसंकल्प-७), मंत्रालय, मुंबई
१४. सर्व कार्यासने, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१५. सर्व संबंधित स्वयंसेवी संस्था (आयुक्तालयामार्फत)
१६. निवड नस्ती, का-०८.

शासन निर्णय क्र.बालगु-२०२०/प्र.क्र.४६/का-०८, दि.०२ ऑगस्ट, २०२१ चे

"परिशिष्ट-अ"

अ. क्र.	जिल्हा	संस्थेचे नाव व पत्ता	बालकाची काळजी घेणाऱ्या संस्थेचा संपूर्ण पत्ता	बालकांची काळजी घेणारा संस्था (CCI) प्रकार	संस्था मुलांसाठी/ मुलींसाठी	मान्य प्रवेशित क्षमता	शेरा
१	नागपूर	श्री श्रध्दानंद अनाथलाय, १२३, श्रध्दानंद पेठ, नागपूर ४४००२२	श्री श्रध्दानंद अनाथलाय, १२३, श्रध्दानंद पेठ, नागपूर ४४००२२	बालगृह	मुलांसाठी	५०	नोंदणी प्रमाणपत्रास अनुदानित तत्वावर मान्यता देण्यात येत आहे.
२	पुणे	निती निकेतन बहुदेशीय शिक्षण संस्था, वाघोली, पुणे	निती निकेतन बहुदेशीय शिक्षण संस्था, वाघोली संचलित माऊली बालकाश्रम, बारामती रोड, आय.टी कॉलेजच्या पाठीमागे, सरस्वतीनगर, इंदापूर, जि.पुणे	बालगृह	मुलांसाठी	५०	नोंदणी प्रमाणपत्रास अनुदानित तत्वावर मान्यता देण्यात येत आहे.
३	भंडारा	पंकज बहुदेशीय शिक्षण संस्था आमगांव/ जि. भंडारा	पंकज बहुदेशीय शिक्षण संस्था संचलित आश्रय बालगृह आमगांव/ जि. भंडारा	बालगृह	मुलांसाठी व मुलींसाठी	५०	नोंदणी प्रमाणपत्रास अनुदानित तत्वावर मान्यता देण्यात येत आहे.
४	सोलापूर	सोनिया मागासवर्गीय बहुदेशीय महिला शिक्षण संस्था, सोलापूर	शांताई अनाथाश्रम, ३५/डी, तिरुपती नगर, निलम नगर रोड, बोळकोटे नगर जवळ, सोलापूर	बालगृह	मुलांसाठी व मुलींसाठी	८०	नोंदणी प्रमाणपत्रास अनुदानित तत्वावर मान्यता देण्यात येत आहे.
५	लातूर	श्री गजानन बहुउद्देशीय संस्था, मु.पो.बोरी, ता.जि.लातूर	श्री गजानन बहुउद्देशीय संस्था संचलित यशवंत बालगृह, बोरी, मु.पो.बोरी, ता.जि.लातूर	बालगृह	मुलांसाठी	२५	नोंदणी प्रमाणपत्रास अनुदानित तत्वावर मान्यता देण्यात येत आहे.
६	लातूर	उदगीर तालुका युवा विकास संस्था, गुडसुर, नुर पटेल कॉलनी,शेलहाल रोड, उदगीर	उदगीर तालुका युवा विकास संस्था, गुडसुर संचलित मौलाना आझाद बालगृह उदगीर जि. लातूर	बालगृह	मुलांसाठी व मुलींसाठी	२५+२५	२५ प्रवेशितांसाठी नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यात आले असून २५ प्रवेशितांसाठी वाढीव मान्यता देण्यात येत आहे.
७	अमरावती	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज शिक्षण व आरोग्य प्रसारक मंडळ, गुरुदेव नगर (गुरुकुंज आश्रम), ता.तिवसा, जि.अमरावती.	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज शिक्षण व आरोग्य प्रसारक मंडळ संचलित मातोश्री बिमलताई वाडेकर बालगृह, गुरुदेव नगर (गुरुकुंज आश्रम), ता.तिवसा, जि.अमरावती.	बालगृह	मुलांसाठी	५०+५०	५० प्रवेशितांसाठी नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यात आले असून ५० प्रवेशितांसाठी वाढीव मान्यता देण्यात येत आहे.

(महेश वरुडकर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

शासन निर्णय क्र.बालगृ-२०२०/प्र.क्र.४६/का-०८, दि.०२ ऑगस्ट, २०२१ चे

"परिशिष्ट-क"

प्रदेश / जिल्हानिहाय संस्थेचा प्रकार व मंजूर प्रवेशितांची संख्या गोषवारा

अ. क्र.	जिल्हयाचे नाव	संस्थेचा प्रकार	संस्थेची संख्या	मुले	मुली	मुले व मुली	एकूण
१	मुंबई शहर	खुले निवारागृह	७	०	०	३००	३००
		निरीक्षणगृह	०	७५	१०	०	८५
		विशेषगृह	०	५०	५	०	५५
		सुरक्षित जागा	०	२५	०	०	२५
		बालगृह	१४	५२०	३३५	४३५	१२९०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	६	०	०	२३०	२३०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	२७	६७०	३५०	९६५	१९८५
२	मुंबई उपनगर	खुले निवारागृह	१	०	०	४०	४०
		निरीक्षणगृह	१	०	३०	०	३०
		विशेषगृह	०	०	२०	०	२०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	२७	९७६	८४७	२००	२०२३
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	१	०	०	२०	२०
		विशेष दत्तकगृह	४	०	०	२१५	२१५
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	३४	९७६	८९७	४७५	२३४८
३	ठाणे	खुले निवारागृह	३	२०	०	६	२६
		निरीक्षणगृह	०	०	१०	०	१०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	१८	३८३	२३७	१६०	७८०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	२	०	०	७०	७०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	२	१००	४०	०	१४०
		एकूण	२५	५०३	२८७	२३६	१०२६

अ. क्र.	जिल्हयाचे नाव	संस्थेचा प्रकार	संस्थेची संख्या	मुले	मुली	मुले व मुली	एकूण
४	पालघर	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	०	०	०	०	०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	९	१७५	२६०	०	४३५
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	९	१७५	२६०	०	४३५
५	रायगड	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	०	०	०	०	०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	७	३०	८०	२२२	३३२
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	१	०	०	१०	१०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	१	५०	०	०	५०
		एकूण	९	८०	८०	२३२	३९२
६	रत्नागिरी	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	०	०	०	०	०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	७	१७०	२००	०	३७०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	१	५०	०	०	५०
		विशेष दत्तकगृह	१	०	०	२५	२५
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	१	३०	०	०	३०
		एकूण	१०	२५०	२००	२५	४७५
७	सिंधुदुर्ग	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	१०	०	०	१०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	०	१५	०	०	१५
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	१	२५	०	०	२५

अ. क्र.	जिल्हयाचे नाव	संस्थेचा प्रकार	संस्थेची संख्या	मुले	मुली	मुले व मुली	एकूण
८	पुणे	खुले निवारागृह	१	२०	०	०	२०
		निरीक्षणगृह	१	१५०	१०	०	१६०
		विशेषगृह	०	२५	५	०	३०
		सुरक्षित जागा	०	२५	०	०	२५
		बालगृह	२९	७९५	८०५	५९५	२१९५
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	२	२०	०	५०	७०
		विशेष दत्तकगृह	८	०	०	३३१	३३१
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	४१	१०३५	८२०	९७६	२८३१
९	सातारा	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	०	०	०	०	०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	६	५४	०	६५	११९
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	१	०	०	२०	२०
		विशेष दत्तकगृह	१	०	०	७	७
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	३	८८	२४	०	११२
		एकूण	११	१४२	२४	९२	२५८
१०	सोलापूर	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	०	०	०	०	०
		विशेषगृह	१	५०	०	०	५०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	१५	४२५	७५	५०५	१००५
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	१	०	०	१००	१००
		विशेष दत्तकगृह	२	०	०	५०	५०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	४	१२५	१५०	०	२७५
		एकूण	२३	६००	२२५	६५५	१४८०
११	कोल्हापूर	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	०	०	०	०	०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	७	३५०	५०	४०	४४०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	१	०	०	२५	२५
		विशेष दत्तकगृह	२	०	०	३०	३०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	३	१७५	७५	०	२५०
		एकूण	१३	५२५	१२५	९५	७४५

अ. क्र.	जिल्हयाचे नाव	संस्थेचा प्रकार	संस्थेची संख्या	मुले	मुली	मुले व मुली	एकूण
१२	सांगली	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	०	०	०	०	०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	८	०	३७०	०	३७०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	२	६०	०	५०	११०
		विशेष दत्तकगृह	२	०	०	७०	७०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	२	१००	५०	०	१५०
		एकूण	१४	१६०	४२०	१२०	७००
१३	नाशिक	खुले निवारागृह	१	२५	०	०	२५
		निरीक्षणगृह	२	७०	०	०	७०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	८	३३०	१३०	१००	५६०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	१	०	०	३०	३०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	२	३०	२५	०	५५
		एकूण	१४	४५५	१५५	१३०	७४०
१४	अहमदनगर	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	३०	०	०	३०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	३७	१३०१	४९९	३६९	२१६९
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	२	०	०	६०	६०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	१	०	५०	०	५०
		एकूण	४१	१३३१	५४९	४२९	२३०९
१५	धुळे	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	०	०	५०	५०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	१	०	२८	०	२८
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	१	०	०	१०	१०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	३	०	२८	६०	८८

अ. क्र.	जिल्हयाचे नाव	संस्थेचा प्रकार	संस्थेची संख्या	मुले	मुली	मुले व मुली	एकूण
१६	नंदुरबार	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	०	२५	०	२५
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	३	२५	०	१४५	१७०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	४	२५	२५	१४५	१९५
१७	जळगाव	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	०	३२	०	३२
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	४	१०३	२५	०	१२८
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	१	१०	०	०	१०
		विशेष दत्तकगृह	१	०	०	१०	१०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	१	५५	०	०	५५
		एकूण	८	१६८	५७	१०	२३५
१८	औरंगाबाद	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	५०	०	०	५०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	७	२७०	२००	०	४७०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	२	०	०	५५	५५
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	१०	३२०	२००	५५	५७५
१९	जालना	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	१०	०	०	१०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	४	१८०	०	०	१८०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	५	१९०	०	०	१९०

अ. क्र.	जिल्हयाचे नाव	संस्थेचा प्रकार	संस्थेची संख्या	मुले	मुली	मुले व मुली	एकूण
२०	नांदेड	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	३५	०	०	३५
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	३	१४२	४१	०	१८३
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	२	०	०	२०	२०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	६	१७७	४१	२०	२३८
२१	परभणी	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	२५	०	०	२५
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	४	१२०	०	०	१२०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	१	०	०	१०	१०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	६	१४५	०	१०	१५५
२२	हिंगोली	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	०	२५	०	२५
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	१	२५	०	०	२५
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	२	२५	२५	०	५०
२३	उस्मानाबाद	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	०	०	०	०	०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	५	२५	०	३००	३२५
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	१	५०	०	०	५०
		एकूण	६	७५	०	३००	३७५

अ. क्र.	जिल्हयाचे नाव	संस्थेचा प्रकार	संस्थेची संख्या	मुले	मुली	मुले व मुली	एकूण
२४	बीड	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	२	१५	५०	०	६५
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	२९	१४९२	४०	०	१५३२
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	१	२५	०	०	२५
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	३२	१५३२	९०	०	१६२२
२५	लातूर	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	०	५०	०	५०
		विशेषगृह	२	१००	०	५०	१५०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	२०	५८५	२५०	१०५	९४०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	१	०	०	५०	५०
		विशेष दत्तकगृह	४	०	०	७०	७०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	१	५०	०	०	५०
		एकूण	२९	७३५	३००	२७५	१३१०
२६	अमरावती	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	२	१०	५	०	१५
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	११	५५५	१७०	३७५	११००
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	१	०	०	६०	६०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	१४	५६५	१७५	४३५	११७५
२७	अकोला	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	१०	०	०	१०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	२	४०	१००	२०	१६०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	१	०	०	५०	५०
		विशेष दत्तकगृह	१	०	०	१०	१०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	५	५०	१००	८०	२३०

अ. क्र.	जिल्हयाचे नाव	संस्थेचा प्रकार	संस्थेची संख्या	मुले	मुली	मुले व मुली	एकूण
२८	वाशिम	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	०	५०	०	५०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	२	७०	०	०	७०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	३	७०	५०	०	१२०
२९	बुलढाणा	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	१०	१०	०	२०
		विशेषगृह	१	०	०	२०	२०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	२	११५	४०	०	१५५
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	२	०	०	३०	३०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	६	१२५	५०	५०	२२५
३०	यवतमाळ	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	१०	०	०	१०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	१०	१९२	३५	४०	२६७
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	११	२०२	३५	४०	२७७
३१	नागपूर	खुले निवारागृह	४	१००	०	०	१००
		निरीक्षणगृह	१	४०	०	०	४०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	१०	०	०	१०
		बालगृह	७	१७५	१५०	०	३२५
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	६	०	०	१००	१००
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	१८	३२५	१५०	१००	५७५

अ. क्र.	जिल्हयाचे नाव	संस्थेचा प्रकार	संस्थेची संख्या	मुले	मुली	मुले व मुली	एकूण
३२	भंडारा	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	०	०	०	०	०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	१	०	०	५०	५०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	१	०	०	१०	१०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	२	०	०	६०	६०
३३	गोंदिया	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	१०	०	०	१०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	०	४०	०	०	४०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	१	५०	०	०	५०
३४	चंद्रपूर	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	१०	१०	०	२०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	७	१३०	३५	२५	१९०
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	१	०	०	२०	२०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	९	१४०	४५	४५	२३०
३५	वर्धा	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	०	०	०	०	०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	४	८५	२०	०	१०५
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	२	०	०	३०	३०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	६	८५	२०	३०	१३५

अ. क्र.	जिल्हयाचे नाव	संस्थेचा प्रकार	संस्थेची संख्या	मुले	मुली	मुले व मुली	एकूण
३६	गडचिरोली	खुले निवारागृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह	१	१०	०	०	१०
		विशेषगृह	०	०	०	०	०
		सुरक्षित जागा	०	०	०	०	०
		बालगृह	१	१५	२०	०	३५
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	०	०	०	०	०
		विशेष दत्तकगृह	०	०	०	०	०
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	०	०	०	०	०
		एकूण	२	२५	२०	०	४५
	एकूण सर्व	खुले निवारागृह	१७	१६५	०	३४६	५११
		निरीक्षणगृह	२७	५८०	३१७	५०	९४७
		विशेषगृह	४	२२५	३०	७०	३२५
		सुरक्षित जागा	०	६०	०	०	६०
		बालगृह	३२०	९९०८	५०४२	३७५१	१८७०१
		बालगृह (एच.आय.व्ही.)	१२	१४०	०	३६५	५०५
		विशेष दत्तकगृह	५८	२५	०	१५६३	१५८८
		निरीक्षणगृह/ बालगृह	२२	८५३	४१४	०	१२६७
		एकूण	४६०	११९५६	५८०३	६१४५	२३९०४

(महेश वरुडकर)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन